

Koti ja Sunnuntai Lukemistojen tuottajat

Etti Kantola (05) 5388 3437, Sari Pullinen (05) 2100 2323, Liina Putkonen 040 563 1090 | lukemistotoimitus@kaakonviestinta.fi

Lehmistä se lähti

Kasvitieteilijä Seppo Vuokon elämäntehtävä on luonto siitä puhuminen ja kirjoittaminen sekä sen tutkiminen. Hämmästy ei lopu koskaan.

TEKSTI MARI LUKKARI
KUVAT MIKA STRANDÉN

Ensimmäinen sana oli kukka. Niin on äiti kertonut **Seppo Vuokolle**. Nimi oli enne, sillä Vuokosta tuli palkittu kasvitieteilijä, joka on tuttu televisiossa ja radiosta Ylen Luontoiltojen asiantuntijana. 32 vuoden ajan hän jaksoi väsymättä vastailla suomalaisten luontokysymyksiin. Väsymättömästi kysymyksiä myös tuli, ja lopulta Vuokon täytyi muuttaa puhelinnumerosa salaiseksi.

Sekään ei riittänyt.

Kerran pihallemme kurvasi auto keskelä yötä. Sieltä kömpi ulos mies kasvi kädessään kysymään, mikä se oli.

Vuokko ymmärtää kyselijöitä.

Onhan se hienoa kertoa löydöksistään.

Nyt Luontoillat ovat hänen osaltaan vaihtuneet kirjoittamiseen ja luontoretkiin. Pihamaalla menneestä muistuttavat erään katsojan Luontoiltaan lähettämä ihmeellinen kukka sekä kollega **Ilkka Koiviston** muistoköynnös, joka kiipeilee pitkin navettarakennuksen seinää.

Edelleen asiantuntijan mielessä pyörii yksi yleisön kysymys, joka on jäänyt vastaustavalle: miksi oravat eivät tahriinnu pihkaan?

Vuokon omat luontomuistot alkavat Miehikkälän Muurikkalasta. On Vuosi 1951. Seppo-poika on tyrkyttäytynyt naapurin maatilalle apumieheksi.

Aamulypsyt on lypsetty. Viisivuotias pikkurenki lähtee pitkä pihlajavitsa kädessään paimentamaan viiden lehmän karjaa kohti rajavyöhykettä.

Laitumelle kuljetaan pitkin Vanhaa Viipurintietä. Ympäröivä metsä on sodassa raiskattu. Täällä käytiin se taistelu, josta **Åke Lindman** teki elokuvan.

Vieläkin muistan johtajalehmän nimen. Virpi. Sen kun sai tottelemaan, muut seurasivat kiltisti perässä.

Kun vastaan tuli muita eläimiä, lehmät saattoivat säikähtää ja säntäillä ympäriinsä. Pikkurenki meni perässä.

Lehmät olivat minun ensimmäisiä opettajiani, Vuokko virnistää.

Näillä matkoilla eteen tuli jatkuvasti pieniä ja suuria luontoeelämyksiä ja löytöjä, joita poika kiikutti kotiin palautettuaan lehmät navettaan.

Lukemaan opittuaan Seposta tuli oikea lukutoukka. Kirjaston luontokirjat tulivat tutuiksi, samoin koulun oppikirjat, jotka Seppo luki aina heti. Oppitunneilla hän istui ulos ikkunasta katsellen, ajatuksiinsa vaipuneena.

Eräällä tunnilla haaveilija heräsi.

Opettaja kertoi, että Suomessa on neljä pääskylajia. Väitin kiivaasti vastaan, että kol-

Unelmien maatila löytyi Savitaipaleen Kaulion kylästä. Seppo ja hänen vaimonsa Irma Vuokko elävät siellä luonnon keskellä lähes omavaraisesti. Pakastimissa on tilaa 2000 litraa.

Vuokko keksi syyn siihen, miksi karviaispensaita kasvaa nykyisin pitkin metsiä. Supikoirat tyhjentävät pihapensaat marjoista ja levittävät niiden siemeniä jätöksensä mukana ympäri metsiä.

mepas, sillä tervapääsky kuuluu kirskulintuihin, eikä ole pääsky lainkaan!

Seuraavana päivänä opettaja pyysi anteeksi ja myönsi koko luokan edessä Sepon olleen oikeassa.

Julkisen anteeksipyynnön lisäksi välikohaus oli merkittävä myös siksi, että koulupäivän jälkeen opettaja marssi Sepon kotiin ja vaati vanhemmilta, että pojan on päästävä oppikouluun.

Sinne hän myös meni. Ja sieltä lukioon, jossa väitöskirjaansa tehnyt biologianopettaja otti innokkaan luotoharrastajan mukansa Lappiin.

Näillä matkoilla määrittänyt elämän suunta.

Kuljin kolme kesää opettajani mukana hänen repunkantajanaan ja opin hirvittävän paljon kasveista. Ymmärsin, että luontoa voi ammatikseen myös tutkia.

Vuokosta tuli luonnontutkija, luontotoimittaja ja opettajiansa jalanjäljissä opettaja itsekin.

Viisivuotiaan haave omasta maatilasta on sittemmin toteutunut. Seppo Vuokko asuu vaimonsa ja koiransa kanssa Savitaipaleen Kaulion kylässä vanhalla maatilalla.

Eläimet ja ihmiset tulevat ja menevät. Ensimmäisenä talvena pihalla kävi susi, joskus on näkynyt ilvesten jälkiä, keittiön ikkunan alla ovat ruokailleet metsäkauriit. Joka suunnasta kuuluu käkien kukuntaa.

En minä voisi enää kuvitella asuvani kaupungissa. Liikaa melua. Ikävöisin vain vihreää ja metsää, Vuokko huokaa ja siemaisee kahvia.

Joka puolella pihaa kasvaa jotain. Tulee

mieleen Muumitalo, jonka ympärille kylvetiin eksoottisia siemeniä. Pihalle tehdyn lammen rannoilla kasvaa kynäjalavia Kiin saarelta, joka puolella niittyä kasvaa arovuokkoja, tuolla on kirsikkapuita, tuolla omenapuita ja ruusukvitteniä.

Oikean Muumitalon ympärille eksoottisista siemenistä kasvoi viidakko yhdessä yössä. Vuokkojen tiluksilla rytmi on toinen. Kasvihuoneen sisällä on naruilla kattoon kiinnitetty puualusta, keinu, jolle hiiret eivät pääse syömään siemeniä.

Yhdessä puulaatikossa kasvaa pieniä taimia. Vuokko ei enää muista, mitä sieltä tulee.

Istutin ne kolme vuotta sitten, ja nyt ne itävät, Vuokko iloitsee.

Täällä ei ole kiire.

Siinä missä meri kuljetti muumien eksoottiset siemenet puisessa arkussa, Vuokkojen tiluksille kasvinsiemenet ovat tulleet Sepon taskuissa. Hän on kerännyt niitä vetämiltään luontoretkiltä ympäri maailmaa. Tutuksi ovat tulleet Kanarian ja Kreikan saaret, Viro, Portugali ja Karjala, Suomesta puhumattakaan.

Muiden mukana kulkemalla olen parhaiten oppinut. Näin yritän maksaa velkojani eli siirtää oppimaani eteenpäin. Tarinoita kertomalla.

Opettajiansa jalanjäljissä hän on päässyt toteuttamaan omat unelmansa.

Sen, minkä rahassa häviää, elämyksissä voittaa.

Vuokot elävät lähes omavaraistaloudessa. Tärkeää on se, että kaikki kiertää, eikä mikään ole turhaa. Viljelemisen lisäksi Vuokot marjastavat, sienestävät ja kalastavat. Seuraava reissu lähijärvelle on tiedossa juhannuksena.

Siellä me varmaan viime vuoden tapaan istumme veneessä ja katselemme kokkoja, toppatakki päällä.

Nykyihmisen ja luonnon suhdetta miettiessään Vuokko nostaa esiin yhden suuren harmin: ettei maahan palauteta sitä, mitä sieltä on tullut.

Suomalaisessa ja venäläisessä viljelykulttuurissa ymmärrettiin ennen, että viljelysten lannoitteena käytettiin sitä ihteään. Siksi karjalaisseurakuntien juurespenkit kukoistivat.

Maalle palautettiin se, mikä maalta oli tullut.

Toisin on nyt. Maalta kuljetetaan ravintoa kaupunkilaisille, ja heidän jätöksensä ohjataan mereen.

Vesivessoja en ymmärrä alkuunkaan. Menevät hyvät aineet hukkaan.

Vuokkojen pihamaata voi kuvata Sepon ensimmäisellä sanalla: kukka. Kukkia on joka puolella. On myös helppo ymmärtää, miksi piha niin kukoistaa.

Kaikki kiertää.